

ПРО КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЩО МАЮТЬ ВІДХИЛЕННЯ В СТАНІ ЗДОРОВ'Я

Ганна Петренко, Олександр Кузнецов

Миколаївський державний університет ім. В.О. Сухомлинського
Миколаївський державний аграрний університет

Актуальність дослідження пов'язана з тим, що дельта зменшення чисельності населення в Україні досить стала і найближчі десятиріччя зберігатиметься. На сьогодні темпи депопуляції населення в Україні одні з найбільших в Європі.

Одним із найважливіших завдань сучасного суспільства є розвиток і зміцнення здоров'я дітей.

Необхідність фундаменталізації, прогностичності, відкритості фізкультурної освіти окреслена у документах Міжнародного комітету з освіти ЮНЕСКО, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Ради Європи, Болонського процесу.

Школа не вирішує повною мірою проблеми задоволення біологічної потреби дітей у рухах. Уроки фізичної культури лише на 11—13 % компенсують необхідний для дитячого організму об'єм рухової активності [1, 3, 6].

Актуальною в цьому контексті є проблема набуття учнями фізкультурних знань, культури рухів, формування пріоритету здоров'я, що має посідати одне з чисельних місць у системі найвищих ціннісних орієнтацій людей різних соціальних і вікових груп, і на цій основі покращення фізичного стану. Успішне розв'язання цієї проблеми можливе лише за умови цілеспрямованого, комплексного вирішення завдань з формування здорового способу життя.

Водночас, незважаючи на такий широкий спектр досліджень, проблема формування як особистого здоров'я, так і здорового способу життя контингенту дітей загалом на сьогодні залишається не вивченою. Як показали дослідження, рівень знань молодших школярів з основ здорового способу життя та його ведення визначено як невисокий.

Мета дослідження — розробити і науково обґрунтувати методику формування особистої фізичної культури учнів початкових класів, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи та експериментально перевірити її ефективність.

У дослідженнях були застосовані методи: аналіз літературних джерел; педагогічні спостереження; опитування у виді бесіди; педагогічний експери-

мент; тестування; комп'ютерні технології; методи математичної статистики.

На основі проведеного дослідження нами отримані наступні результати, які і були проаналізовані.

Отже, нами проаналізовано результати опитування вчителів початкових класів, вчителів фізичної культури і батьків учнів молодших класів, що за станом здоров'я належать до спеціальної медичної групи.

За результатами опитування більшість респондентів (93,78%) вважає, що у процесі формування особистої фізичної культури молодших школярів з відхиленнями у стані здоров'я мають домінувати знання про здоровий спосіб життя та знання техніки безпеки під час виконання вправ. Ролі самої дитини респонденти відводять третю позицію. Додаткові інтерв'ю з цього питання розкривають передумови такого становища. Більшість респондентів вважає, що у цьому віці дитині потрібно створити належні умови для того, щоб вона виконувала запропоновану програму дій.

Аналіз фахової літератури та анкетування учителів початкових класів і фізичної культури дало змогу визначити значимість кожного компоненту особистої фізичної культури (табл. 1). Оцінка за показник обчислювалась з урахуванням коефіцієнту його значущості (табл. 1). Такий спосіб обчислення дав нам можливість, по-перше, оцінити розвиток кожного показника та компоненту; по-друге, визначити значущість різних показників у структурі особистої фізичної культури і, по-третє, дозволив полегшити підрахунки за допомогою обчислювальної техніки.

Аналіз результатів констатуючого експерименту дозволив розробити рівні сформованості особистої фізичної культури учнів молодших класів, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, з урахуванням коефіцієнту його значущості та визначенням значущості різних показників у структурі особистої фізичної культури (табл. 2).

Аналіз стану особистої фізичної культури учнів молодших класів, що за станом здоров'я віднесені

Таблиця 1

Значущість компонентів особистої фізичної культури учнів молодших класів, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи

Компоненти	Рейтинг
Теоретичний базовий	8
Розуміння суті фізичної культури	7
Обізнаність з основами фізичної культури	9
Знання здорового способу життя	12
Оцінювання учнями правильності набутих знань	14
Самостійні заняття фізичними вправами	13
Відвідування ранкової гігієнічної гімнастики	11
Відвідування занять з фізичної культури	15
Індекс здоров'я	6
Добова рухова активність	5
Розвиток функціональних можливостей	1
Розвиток рухових якостей	4
Оцінка з фізичної культури	3
Відчуття учнем своєї тілесної компетентності	14
Уміння грати в рухливі та народні ігри	13
Наявність інструкторських здібностей	2
Подолання кожним учнем внутрішніх проблемних ситуацій	10

Таблиця 2

Рівні сформованості особистої фізичної культури учнів молодших класів, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи

Рівень сформованості фізичної культури	Бал	Критерії оцінювання
Низький	1	Ознайомлений з теоретичним матеріалом, має уяву про основи фізичної культури, намагається подолати внутрішні проблеми, учень володіє знаннями, необхідними для виконання даного елемента на елементарному рівні розпізнання
	2	Ознайомлений з теоретичним матеріалом, має уяву про основи фізичної культури і основи здорового способу життя, намагається подолати внутрішні проблеми, може оцінити правильність набутих знань, учень володіє технікою окремих елементів фізичних вправ і виконує ці елементи самостійно вдома
	3	Розуміє суть фізичної культури, володіє теоретичним матеріалом, може подолати внутрішні проблеми, обізнаний з основами фізичної культури та здорового способу життя, може оцінити правильність набутих знань, регулярно відвідує заняття з фізичної культури і самостійно займається фізичною культурою, виконує домашні завдання, виконує ранкову гімнастику, приймає участь у рухливих іграх
Середній	4	Учень володіє спеціальними знаннями, розрізняє елементи техніки виконання фізичних вправ, регулярно відвідує заняття з фізичної культури і самостійно займається фізичною культурою, виконує домашні завдання, виконує ранкову гімнастику, грає в рухливі ігри
	5	Учень володіє спеціальними знаннями, учень здатний з деякими помилками відтворити техніку окремих фізичних вправ, самостійно виконує ранкову гімнастику, виконує домашні завдання, знає історію розвитку фізичної культури і спорту, має відчуття своєї тілесної компетентності, грає у рухливі ігри, веде разом з батьками листки здоров'я
	6	Учень володіє спеціальними знаннями, знає історію розвитку фізичної культури і спорту, учень здатний відтворити техніку окремих фізичних вправ, самостійно виконує ранкову гімнастику, виконує домашні завдання, має відчуття своєї тілесної компетентності, грає у рухливі ігри, веде разом з батьками листки здоров'я, добова рухова активність наближується до норми, за допомогою вчителя або батьків може подолати будь-яку внутрішню проблему

Продовження табл. 2

Достатній	7	Учень володіє спеціальними знаннями, знає історію розвитку фізичної культури і спорту, учень здатний застосовувати теоретико-методичний матеріал для виконання фізичних вправ, самостійно виконує ранкову гімнастику, виконує домашні завдання, має відчуття своєї тілесної компетентності, грає у рухливі ігри, веде разом з батьками листки здоров'я, добова рухова активність наближується до норми, за допомогою вчителя або батьків може подолати будь-яку внутрішню проблему
	8	Учень володіє спеціальними знаннями, знає історію розвитку фізичної культури і спорту, учень володіє технікою виконання фізичних вправ, самостійно виконує ранкову гімнастику, виконує домашні завдання, має відчуття своєї тілесної компетентності, грає у рухливі ігри, веде разом з батьками листки здоров'я, добова рухова активність знаходиться у межах норми, самостійно може подолати будь-яку внутрішню проблему, відвідує всі заняття з фізичної культури, виявляє ініціативу, на початковому рівні має інструкторські навички
	9	Учень володіє спеціальними знаннями, знає історію розвитку фізичної культури і спорту, самостійно може виконати вправи які дозволені, підтримує свою рухову активність, самостійно може подолати будь-яку внутрішню проблему, відвідує всі заняття з фізичної культури, виявляє ініціативу, на початковому рівні має інструкторські навички
Високий	10	Учень уміло володіє теоретико-методичним матеріалом навчальної програми, знає методику підготовки, контролю і самоконтролю, підтримує свою рухову активність, долає внутрішні проблеми, відвідує всі заняття з фізичної культури, виявляє ініціативу, виявляє інструкторські навички
	11	Учень володіє узагальненими знаннями з предмета, вільно висловлює власні думки, може самостійно виконувати вправи і намагається підвищити рівень свого здоров'я, знає методику підготовки, контролю і самоконтролю, підтримує свою рухову активність, долає внутрішні проблеми, відвідує всі заняття з фізичної культури, виявляє ініціативу, виявляє інструкторські навички
	12	Учень має системні знання, виявляє здатність приймати творчі рішення, самостійно розвиває власні здібності, вміє самостійно здобувати знання, рівень знань, вмінь і навичок дає змогу підвищити рівень свого здоров'я, підтримувати свою рухову активність, долати внутрішні проблеми, відвідує всі заняття з фізичної культури, виявляє інструкторські навички

до спеціальної медичної групи виявив нерівномірність її показників. Певні відмінності спостерігались між дівчатами і хлопчиками. У дівчаток краще сформовані такі показники: виконання фізичних вправ самостійно, знання та практичні вміння з фізичної культури, інструкторські здібності.

Таким чином, нами було з'ясовано, що сформованість особистої фізичної культури учнів молодших класів, що за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи знаходиться на низькому рівні, що і надало підставу для її подальшого формування.

Література

1. *Алексєєнко О., Петренко Г., Півень Т.* Здоровий спосіб життя — шлях до здоров'я молоді // Актуаль-

ні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. — Тернопіль, 2004. — С. 331—333.

2. *Андреева Е.В.* Мотивационные факторы учебной и физкультурно-оздоровительной деятельности школьников // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 36. наук. праць. — Луцьк, 1999. — С. 771—774.
3. *Бурлака Я.І., Вихрущ В.О.* Про форми організації навчальної діяльності школярів // Радянська школа, 1984. — № 12. — С. 53—56.
4. *Виноградов П.А.* Физическая культура и здоровый образ жизни. — М.: Мысль, 1990. — 288 с.
5. *Голобородько А.П.* Формирование понятия здорового образа жизни у учащихся основной школы: Дис. ...канд. пед. наук. — Харьков, 1997. — 241с.
6. *Дубогай О.Д.* Взаємодія школи і сім'ї у вихованні здорової дитини // 36. наук.-практ. Статей. — К.: Магістр-S, 1999. — С. 45—52.